

Ο ΑΓΙΟΣ ΕΥΛΑΛΙΟΣ.

(Ημέρα μνήμης: 22^α Οκτωβρίου)

Στα βόρεια του Καραβά, εκεί που το πολύβουο το κύμα σκύβει και φιλά της ακτής τα βράχια, στην περιοχή που κάποτε, στα χρόνια τα παλιά, βρισκόταν το ανατολικό το τμήμα της πανέμορφης πολιτείας της Λαπήθου, κτίσμα του Ομηρικού ήρωα Πράξανδρου, που καταγόταν από της Λακωνίας τα μέρη και η οποία κατά τα πρώτα Βυζαντινά χρόνια, από τον πολύ τον πλούτο που της έφερναν από παντού τα γοργοκίνητα καράβια των παιδιών της, πήρε το όνομα: «Λάμπουσα», δίπλα από τη φημισμένη Ιερά Μονή της Αχειροποιήτου «ορθώνεται σαν μοναχικός Καλόγερος», ο όμορφος Ιερός του Αγίου Ευλαλίου, Επισκόπου Λαμπούσης.

Ποιος είναι όμως αυτός ο Άγιος Ευλάλιος; Το εορτολόγιο της Εκκλησίας μας αναφέρει σχετικά περί τούτου: «Τῆ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Εὐλαλίου, Ἐπισκόπου Λαμπούσης».

Τίποτα δεν γνωρίζουμε για το βίο και τη δράση του Αγίου αυτού Επισκόπου. Οι χρόνοι της ακμής του είναι επίσης ολότελα άγνωστοι. Στο συναξάρι που εκδόθηκε από τη χειρόγραφη ακολουθία του, στις σελίδες των «Κυπριακῶν Σπουδῶν» από το Βυζαντινολόγο-ερευνητή αείμνηστο Κωνσταντίνο Χατζηψάλτη, στον Θ' τόμο αναγράφεται: « Οὗτος ὁ μέγας καὶ θαυματουργὸς Εὐλάλιος, διὰ τὴν ἐνάρετον αὐτοῦ καὶ σεμνὴν πολιτείαν καὶ διὰ τὸ ἄριστον τῆς αὐτοῦ εὐγλωττίας καὶ ἡδυεπείας, ψήφω τῆς ἄνωθεν χάριτος, προχειρίζεται Ἐπίσκοπος Λαμπούσης, ἡ ὁποία εἶναι μία πόλις τῆς Κύπρου παλαιά, ἐγγὺς τῆς θαλάσσης θεμελιωμένη, καθὼς καὶ μέχρι σήμερον φαίνεται. Εἰς τὸν ἴδιον τόπον ὁρᾶται καὶ Ναὸς περικαλλῆς τοῦ Ἁγίου, πλησίον τῆς σεβασμίας Μονῆς τῆς Ἀχειροποιήτου...Ὁ Ἅγιος Εὐλάλιος ποιμάνας καλῶς καὶ θεαρέστως τὸ ποιμνίον του καὶ ἐν γῆρᾳ βαθεῖ ἐλάσας, διέβη εἰς τὰς αἰωνίους μονάς...». Επίσης βρίσκομε στην ακολουθία του, την ημερομηνία τοῦ θανάτου του: « Τῷ αὐτῷ μηνί, κβ' Ὀκτωβρίου, μνήμη τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Εὐλαλίου, Ἐπισκόπου Λαμπούσης τῆς Κύπρου...».

Υπάρχουν δύο τοπικές παραδόσεις για τον Άγιο Ευλάλιο. Η μία τον θέλει ως Επίσκοπο της πόλεως Εδέσσης της Συρίας, στην οποία πόλη φυλασσόταν με σεβασμό το Άγιο Μανδήλιον. (Σ' αυτό τούτο το Άγιο Μανδήλιον αποτύπωσε το πρόσωπό του

ο Ιησούς, αποστέλλοντάς το προς θεραπεία του βασιλιά Άβγαρου, στην Έδεσσα της Συρίας).

Όταν μετέπειτα, ειδωλολάτρες άρχοντες της Έδεσσας, αποφάσισαν να καταστρέψουν το Άγιο Μανδήλιον, πριν προφθάσουν να πράξουν τούτο, το πήρε κρυφά από αυτούς στα σεβαστά του χέρια ο Επίσκοπος της πόλης Ευάλιος και έφυγε νύκτα, πάλιν κρυφά, για τόπους μακρινούς. Περπάτησε ασταμάτητα, μέχρι που έφθασε στον αιγιαλό και βρήκε καράβι που έφευγε για την Κύπρο, την οποία προτίμησε, γιατί έμαθε, ότι σ' αυτήν οι άρχοντες ήταν χριστιανοί.

Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού σηκώθηκε δυνατή τρικυμία. Τα κύματα πελώρια απειλούσαν να βουλιάξουν το καράβι. Ο Άγιος Ευάλιος βγάζοντας από τον κόρφο του το Άγιο Μανδήλιον, το άνοιξε με ιερή ευλάβεια, το άπλωσε στη φουρτουνιασμένη θάλασσα και κάθησε πάνω του. Αμέσως τα κύματα σταμάτησαν, η θάλασσα γαλήνεψε και ούριος άνεμος έφερε τον Άγιο Ευάλιο στην πλησιέστερη στεριά. Στο μέρος που έφθασε ο Άγιος φρόντισε και έκτισε ένα Μοναστήρι στο οποίο αφιέρωσε το Άγιο Μανδήλιον και για τούτο το Μοναστήρι κλήθηκε: «Μονή της Αχειροποιήτου», μια και η εικόνα του Χριστού που ήταν αποτυπωμένη σ' αυτό δεν έγινε από χέρια ανθρώπων.

Η δεύτερη τοπική παράδοση λέει, πως ο Άγιος Ευάλιος ο Επίσκοπος Λαμπούσης, δεν έχει καμιά σχέση με τον Άγιο Ευάλιο Επίσκοπο Εδέσσης της Συρίας, αλλά γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Λάμπουσα και είναι Κύπριος Άγιος.

Ύστερα από αυτά πρέπει να στηριχτούμε στη βυζαντινή παράδοση, στην ιστορία και στην τέχνη που μας οδηγούν σε λογικά και πραγματικά συμπεράσματα. Α) Ο Άγιος Ευάλιος Επίσκοπος Λαμπούσης δεν έχει καμιά απολύτως σχέση με τον Ευάλιο Επίσκοπο Εδέσσης και την ανεύρεση της Αχειροποιήτου εικόνας του Χριστού. Β) Το Άγιο Μανδήλιον δεν ήταν δυνατό να γίνει γνωστό στην Κύπρο πριν από το 10^ο αιώνα, γιατί ήταν αυστηρά και αποκλειστικά τοπικό προσκύνημα στην Έδεσσα ως το 944 μ. Χ. Γ) Η Κύπρος ελευθερώθηκε από τους Άραβες στα 965 μ. Χ. . Μετά την απαλλαγή της Κύπρου από τον Αραβικό ζυγό, άρχισε πάλιν η επικοινωνία της με το Βυζάντιο και τότε έγινε και εδώ γνωστή η Αχειροποιήτη εικόνα του Χριστού και προς τιμή της ιδρύθηκε Ιερά Μονή που πήρε το όνομα : «Μονή της Αχειροποιήτου». Ο σημερινός Ναός είναι κτισμένος στο κεντρικό κλίτος πεντάκλιτης βασιλικής του 6^{ου} αιώνα. Η αψίδα της που είναι παλαιοχριστιανική, διατηρεί ακόμα τοιχογραφίες Ιεραρχών, οι οποίες, σύμφωνα

με τον μ. Καθηγητή-Βυζαντινολόγο Γ. Σωτηρίου, χρονολογούνται στον 11^ο ή 12^ο αιώνα.

Επίσης και ο πρώτος Ναός του Αγίου Ευλαλίου ήταν μια παλαιοχριστιανική βασιλική του 6^{ου} αιώνα. Ανευρέθηκαν τμήματα ψηφιδωτού δαπέδου με το σχήμα του Σταυρού. Η βασιλική αυτή καταστράφηκε κατά τις Αραβικές επιδρομές. Ο σημερινός σωζόμενος Ναός είναι κτίσμα του 16^{ου} αιώνα και ανεγέρθηκε από τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Νεόφυτο Ουρσινό Δουκατάρη (1587-1592). Είναι ένα όμορφο ακέραιο και καλά διατηρημένο μνημείο. Το εσωτερικό του είναι ολότελα γυμνό, χωρίς πάτωμα. Τοιχογραφίες και φορητές εικόνες και με ένα τέμπλο σκελετωμένο που χρονολογείται στο 17^ο αιώνα.

Ο Καράβας, η Λάπηθος, ολόκληρη η Κερύνειας μας, πόλη και επαρχία, το 37% της Κύπρου μας, βρίσκονται από το καλοκαίρι του 1974, κάτω από το πέλμα του Τούρκου εισβολέα και κατακτητή. Οι ιεροί χώροι μας, οι τόποι που αγίασαν μάρτυρες της πίστεως και της πατρίδος, βεβηλωμένοι και αλειτούργητοι, γκρεμίζονται και καταστρέφονται ο ένας μετά τον άλλο. Εμείς οι Έλληνες Ορθόδοξοι χριστιανοί, ο γηγενής πληθυσμός, δεν μπορούμε ελεύθερα να τους επισκεφτούμε, να τους επισκευάσουμε, να τους αγιάσουμε, να τους κάνουμε πάλι κτήμα μας και να τελούμε μέσα σ' αυτούς τα θρησκευτικά μας καθήκοντα. Εγκαταλείψαμε τον Θεό και ο Θεός μας εγκατέλειψε. Η πατρίδα μας Κύπρος, η Νήσος των Αγίων, έγινε σήμερα Νήσος του ευδαιμονισμού, της αποστασίας, των αιρέσεων, της πάσης φύσεων αμαρτίας. Εμείς πάθαμε, θα πάθουμε και θα υποφέρουμε αν δεν μετανοήσουμε και στραφούμε στο δρόμο του Θεού. Η πίστη μας δεν έχει να πάθει τίποτα από τη διαγωγή μας αυτή. Όμως αν ειλικρινά μετανοήσουμε και ζητήσουμε τη βοήθεια το έλεος και την αγάπη του Θεού, θα ξαναγυρίσει η ευλογία Του σε μας. Θα λαλήσει αγαθά στις καρδιές όλων αυτών που από αυτούς εξαρτάται να δώσουν δίκαιη λύση στο Κυπριακό. Θα φέρει τις συνθήκες που θα μας επιτρέψουν να επιστρέψουμε πανευτυχείς στα σπίτια και στη γη μας, να ξαναλειτουργηθούμε στις αραχνιασμένες εκκλησίες μας και να γιορτάσουμε το Πάσχα της ελευθερίας μας. Τότε, και στου Αγίου Ευλαλίου τον πάνσεπτο Ιερό Ναό, θα ξανακουσθεί πανηγυρικά, μαζί με τους άλλους Θεσπέσιους ύμνους της γιορτής του και ο ακόλουθος: « Θεόφρον Εύάλιε τήν σήν ποιμήνη περιφύλαττε έκ πάσης βλάβης, θλίψεως και περιστάσεως, και έκ πάσης ρύσαι συμφορᾶς, Θεσπέσιε και τῆς αἰχμαλωσίας, πρεσβείαις σου, ἵνα δοξάζωμέν σε, Ποιμένα ἀληθέστατον καί τῆς Τριάδος μέγιστον συνήγορον».